

"...

II. İTİRAZIN GEREKÇESİ :

Yozgat Ağır Ceza Mahkemesinin itiraz gerekçesi şöyledir :

"Türk Ceza Kanununun 121-124 ncü ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 416-420 nci maddelerindeki koşullarla yasak hakların geri verilmesi gerektiği hallerde 1803 sayılı Af Yasasının 7/B ve 20. maddelerinin itiraz konusu hükümlerinin kamu hizmetinin kesimini teşkil eden Devlet Memurluğuna atanabilme olanağını ortadan kaldırması ve sonucu itibariyle yasak haklardan bir kısmının geri verilmesine engel teşkil etmesi nedeniyle Mahkememizce verilecek olumlu karara etki etmesi itibariyle davada uygulanacağı kanısına varılmaktadır.

Yasak hakların geri verilmesi ceza hükümlülüğünden doğan müebbet memnuiyet ve müebbet ehliyetsizlikleri gelecek için kaldıran adli bir işlem olarak tanımlanmaktadır.

Bu müessesenin hukukta sosyal bir değerinin ve amacının bulunduğu genellikle kabul edilmektedir. Geleceğin tamamen kaybolduğu düşüncesi, kötüye götürücü etkiler yapabilmektedir. Yasak hakların geri verilmesi bu etkileri gidermek suretiyle suçluyu ıslâh işinde ümitsizlik unsurunu bertaraf etmektedir. Suçluya iyi hal sahibi olmanın karşılığı bir hak olarak tanınmıştır. Yasak hakların geri verilmesi ile kişisel haklara bir etki söz konusu olmamaktadır. Kaybedilmiş olan hakların geri verilmesi söz konusu değildir, yani makale şâmil olmamaktadır. Bu şekildeki ehliyetsizliklerin sadece Türk Ceza Kanununda yazılı olması koşulu da aranmamaktadır.

Yasak hakların neler olduğu genellikle Türk Ceza Kanununun 20. maddesinde belirtilmiştir. Bunlar, Devlet Memuru olma, kamu hizmetlerinde bulunma hakkının yitirilmesi, seçme ve seçilme ehliyetsizliği, bir kısım unvan, sıfat, nişan ve rütbelerin geri alınması, velâyet ve vesayet hak ve görevlerini yapamamak şeklinde özetlenebilir.

Türk Ceza Kanununun 121-123 ncü maddeleri, müebbeden kamu hizmetlerinden yasaklama ve ceza hükümlülüğünden doğan diğer çeşit ehliyetsizlik cezalarının geri verilmesini sağlayan bir hukuksal müessesedir. Türk Ceza Kanununun 122 ve 123 üncü maddelerinde belirlenen koşulların bulunması hallerinde yasak hakların iadesi yolu her suçlu kişi için açık tutulmuştur.

Türk Ceza Kanununun yasak hakların geri verilmesine dair koyduğu ilkeler bütün hakların geri verilmesini gerektirmektedir. Buna rağmen 1803 sayılı Af Yasasının 7. maddesinin B bendinin ikinci fıkrası ile bunun matufu olan 20. maddesi bazı suçlardan hükümlü olan kişilerin devlet memuru olabilme hakkını ortadan kaldırmaktadır. Diğer bir deyimle af yasasının bu hükmü Türk Ceza Kanununun ortaya koyduğu genel bir ilkeyi ortadan kaldırmaktadır. Halbuki 1803 sayılı Af Yasasının 1. maddesi hükmü 7/B maddesi ile bünyesinde adeta bir çelişki içerisinde bulunmaktadır.

Af Yasasının Yurdumuzda şimdiye kadar ki uygulanmasıyla suç işleyen hükümlü aleyhine hiçbir zaman ağırlaştırıcı bir sonuç doğurmamaktadır. Af suçluya kanun koyucu tarafından tanınan bir atıftır. Yasa koyucunun suçluyu af ederken onun durumunu ağırlaştırdığı görülmemiştir. 1950 yılından bu yana çıkartılmış bulunan af yasalarının

Esas Sayısı:1977/141

Karar Sayısı:1978/5

hiçbirisinde 1803 sayılı Af Yasasının 7/B ve 20. maddesinde yer alan hükümlere benzer ağırlaştırıcı bir hüküm getirilmemiştir.

1803 sayılı Af Yasasına göre, bu yasanın 7/B maddesinde belirlenen ve suçları af edilmiş olan hükümlülerin Devlet Memurluğuna alınması önlenmektedir. Buna mukabil aynı durumda bulunan diğer bir af edilmiş suçlunun Anayasa'nın 68. ve 72. maddeleri hükümlerine göre Milletvekili ya da Cumhuriyet Senatosu Üyesi olmasına yasal herhangi bir engel bulunmamaktadır. Anayasanın 22/4/1974 günlü ve 1801 sayılı Yasa ile değiştirilen 68. maddesinde yer alan "Af edilmiş olsalar da" sözcüğü bu maddeden çıkartılarak affin yasama organı üyeliği için olumlu bir etki yaratması sağlanmıştır.

1803 sayılı Af Yasasının 7/B maddesinde ve Anayasanın 68. maddesinde belirlenen suçların tamamının aynı nitelikte bulunmasına rağmen bir hükümlü Anayasaya ve af yasasına göre yasama organı üyesi olabildiği halde Devlet Memuru olamamaktadır.

Öteyandan bu şekildeki çelişik hükümlere diğer başka yasalarda da rastlamak mümkündür. Örneğin; Belediye Kanununda değişiklik yapılmasına dair 19/7/1963 günlü ve 307 sayılı yasa ile 24/8. maddesindeki "Af edilmiş olsalar dahi seçilemezler" ibaresi 14/4/1970 günlü ve 1252 sayılı Yasanın 4. maddesiyle yürürlükten kaldırılmış, 1803 sayılı Yasanın 7/B maddesinde belirlenen suçları işleyen ve cezaları af edilmiş olan hükümlülerin Belediye Başkanı, Belediye Meclisi Üyesi olabilmeleri sağlanmıştır. İdarei Umumiyyeyi Vilâyat Kanununun 105/8., Köy Kanununun 25/9., Şehir ve Kasabalarda Muhtar ve ihtiyar Heyetleri Teşkiline dair yasalarda mevcut seçilmeye engel teşkil eden bu nitelikteki hükümler de Yasa Koyucu tarafından kaldırılmıştır.

Böylece yukarıda sıralanan yasa hükümlerine, 1803 sayılı Af Yasasının 7/B. maddesinde belirlenen suçları işlemiş ve affedilmiş olan hükümlülerin Devlet Memurluğu dışında yasama organı üyeliği, Belediye Başkanlığı, Belediye Meclisi üyeliği, İl Genel Meclisi Üyeliği, Serbest Avukatlık, Doktorluk, Dış Tabipliği ve buna benzer daha bir çok kamu hizmetlerini yapabilecekleri kabul edilmiştir.

Anayasanın 12/2. maddesinde, hiç bir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmayacağı hükme bağlanmıştır.

1803 sayılı Af Yasasının 7/B maddesinde belirlenen suçlardan bir tanesini işlemiş ve affedilmiş bir hükümlünün yasama organı üyeliği, Belediye Başkanlığı, Belediye Meclisi üyeliği, İl Genel Meclisi Üyeliği yapabilmelerine izin verilmiş, Devlet Memurluğu yapabilmesine olanak tanınmamış bulunmakla bu sınıf dışındakilere kamu görevi ve hizmeti bakımından eşitlik ilkesini bozan bir imtiyaz tanınmış olması açısından 1803 sayılı Af Yasasının 7/B ve 20. maddesi Anayasanın 12/2. maddesine aykırı görülmüştür.

Bu arada 1803 sayılı Af Yasasının 7/B maddesiyle getirilen yasaklamanın aynı suç işleyip daha önceki af yasalarından yararlanmak suretiyle Devlet Memuru olan kişilerin Devlet Yönetiminde görev yapmasıyla da sonrakiler bakımından bir eşitsizlik yarattığı da görülmektedir.

Anayasanın 33/3. maddesinde; kimseye suçu işlediği zaman kanunda suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemeyeceği ilkesi mevcuttur.

Esas Sayısı:1977/141

Karar Sayısı:1978/5

Türk Ceza Kanununun 11/6. maddesinde kamu hizmetlerinden yasaklanma cürümlere ait bir ceza olarak kabul edilmiştir.

Anayasanın 33/3. maddesine göre kimseye suçun işlendiği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemeyecektir.

Davacı, 1803 sayılı Yasanın 7/B maddesinde belirlenen suçlardan herhangi birisini bu yasanın yürürlüğe girmesinden önce işlemiş cezasını çekmiş ve Türk Ceza Kanununun 121 - 124 ncü maddelerindeki koşulları haiz olarak mahkemeden verilen bir kararla yasak hakların tamamını geri almış bulursa dahi 1803 sayılı Yasanın sözü edilen hükmüne göre yine de Devlet Memuru olabilme hakkına sahip olamayacaktır.

İşte, 1803 sayılı Af Yasasının itiraz konusu hükümleri, Ceza hukuku bakımından kazanılmış hakların bozulması sonucunu yaratması itibariyle Anayasanın 33/3. maddesi hükümlerine de aykırı bulunmuştur.

Anayasanın 58/2. maddesinde hizmete alınmada ödevin gerektirdiği niteliklerden başka ayırım gözetilmeyeceği hükme bağlanmıştır. Devlet adına kamu hizmetlerinin yürütülmesi bakımından bu hizmeti yürütmekle yükümlü bulunanların elbetteki bazı nitelikleri taşımaları şarttır. Kamu hizmetlerinin görülmesini Devlet Memurluğuna hasretmek mümkün değildir. Yasama organı üyeliği, Devlet Memurluğu olmadığı halde bir kamu hizmetidir, örneğin bir Milletvekilinin ya da Senatörün, yahut Belediye Başkanı, bir serbest avukat, bir serbest doktor tabi buldukları yasalar itibariyle kamu görevi ve hizmeti yapan kişilerdir. Serbest Avukatlıkla uğraşan bir kişinin taşınması lâzım gelen niteliklerle Devlete ait bir kuruluşta avukatlık yapan diğer bir kişinin kamu hizmeti görmüş olmaları bakımından taşımaları gerekli nitelikler itibariyle farklı durumlarda bulunması Anayasanın 58/2. maddesinde belirlenen hükme aykırı bulunmaktadır. Örneğin hırsızlık suçundan hükümlü bir kişi affedilmiş olduktan sonra yasama organı üyeliği yapabildiği halde bir devlet kurumunda yardımcı sınıflardan sayılan bir müstahdemlik yapamaz duruma getirilmiş, devlet memurluğuna atamada yasama organı üyeliğinden daha fazla titizlik gösterilmek istenmiştir. Gördükleri hizmet açısından bir devlet memurluğunda müstahdemlik yapan bir kişi ile yasama organı üyesi diğer bir kişinin görevinin müstahdeme devlet için daha az bir önem taşıdığı hukuk kuralları ve hukuk mantığı açısından kabul etmek mümkün değildir.

Karar: Dosyada mevcut gerekli belge örneklerinin çıkarılarak gerekli kararlar birlikte 1803 sayılı Cumhuriyetin 50 nci Yılı Nedeniyle Baz Suç ve Cezaların Affı Hakkındaki Yasanın 7/B maddesinin ikinci fıkrası ile aynı yasanın 20. maddesinin "Ancak" sözcüğü ile başlayıp ".....belli edilir" sözcüğü ile biten hükümlerinin Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 12/2., 33/3., 58/2. maddelerine aykırı olduğu kanısına varıldığından sözü edilen hükümlerin itirazden iptali istemiyle Anayasanın 151. ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki 44 Sayılı Yasanın 27. maddeleri uyarınca bir karar verilmek üzere Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, bu konudaki kararın beklenmesine oybirliğiyle karar verildi""